

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vracamo. Nefrančkanih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112.

Učiteljstvo govori!

Ljubljansko učiteljsko društvo je zavzelo na svojem običnem zboru dne 11. oktobra 1928 z ozirom na časopisne polemike v zadnjem času tiče se učiteljskega stanu sledeče stališče: »Naša vera v moč stanovske organizacije je tako velika, da taki izpadi v dnevnem časopisju ne morejo vplivati na enotnost naše organizacije. Odklanjamo pa strankarstvo v stanovskih vrstah ker vidimo le v močni stanovski organizaciji garancijo za pravično postopanje z učiteljstvom.«

V zadnjem času so se pojavili v ljubljanskih dnevnikih članki, polni, resnega časa pisja nevednih psov napram učiteljstvu. Nemoralna dejanja in prestopki posameznikov se hočejo kratkoma generalizirati in z njimi oblatiti ves učiteljski stan. Proti temu so pričela sedaj nastopati okrajna učiteljska društva.

Vsi poznamo dobro metode političnih strank — poznamo tudi nesolidne temelje dobrot, ki jih nudi posamezniku strankarstvo — in ravno radi poznanja teh metod in takozvanih dobrot, ki jih nudi posamezniku strankarstvo, je naša organizacija pokazala hrbet strankarstvu in njenemu vplivu na našo organizacijo ter na vprašanja, v katerih je nujno potrebno, da nastopa naš stan enotno in solidarno.

A to stališče naše organizacije, ki je stališče nas vseh v njej organiziranih članov, je marsikomu, predvsem ekstremnim strankarjem, ki jim je napoti celo stanovska strpnost, trn v peti in zato ne morejo trpeti našega stanovskega edinstva.

»Divide et impera« je njihovo načelo in to načelo sije iz vseh omenjenih člankov v dnevnem časopisju.

Razdeliti nas hočejo na dvoje, troje in še več delov, da bi lažje pometali z našim stanom, kot so to delali v preteklosti. Ampak učiteljstvo se dobro zaveda, da mu more ojačati njegov materialni položaj in ugled edinole močna stanovska organizacija in ne kakor ne strankarska borba, ki vpliva le razdiralno na vse resno delo, če se zanaša celo v vsem skupna stanovska in strokovna vprašanja.

Pri vsej tej zadevi pa je treba omeniti, da je med učiteljskim stanom samim še nekaj nestrpnih strankarjev, ki jim je stranka več nego dobrobiti stanu. In ti posamezniki so oni, ki pomagajo ekstremnim strankarjem in strankarskemu časopisju pri njihovih pozicijah razdvojitvi naš stan. Predvsem moramo obsoditi take tovariše in njihovo razdiralno delo — nato pa povedati strankarjem, da je učiteljstvo spregledalo in se ne spušča več v medsebojno borbo, temveč hoče ostati združeno v enotni stanovski organizaciji — vedno solidarno v borbi za svoje materialno in moralno pravo.

Nekateri strankarski ekstremisti iz naših vrst opravičujejo svoje stališče in ga utemeljujejo s tem, da se le preveč izrablja od gotovega dela učiteljstva današnja politična konjunktura ter se očito protežira režimske stranke. To protežiranje je sicer previdno maskirano z raznimi utemeljitvami. Res je to! Toda pogledimo in vprašajmo one, ki se sedaj pritožujejo in vpijejo, ali so se enako oglašali in zavzemali enako stališče tudi ob kurzu njihovega političnega režima.

Če kedaj je sedaj dobilo učiteljstvo dovolj izkušenj, da se vsako izrabljanje politične konjunktura prej ali slej maščuje, če ne ravno nad onimi, ki to izvršujejo, pa nad stanom v splošnem. Zato je tembolj upravičeno, da varuje ves stan ravno linijo da se bori tudi organizacija proti onim, ki to linijo kršijo na račun svojih sotovarišev in principov, ki smo jih dolžni varovati v dobrobiti stanu vsi.

Tudi polemik v dnevnem časopisju smo krivi sami. Da govorimo jasno: Kriva jih ni večina učiteljstva, ki jih obsoja, ampak krivi so jih zopet oni strankarski ekstremisti iz naših vrst, ki jih imamo po en ducač še na vsaki strani.

Ti zanašajo izpade v dnevne liste, ti napadajo svoje sotovariše drugega političnega prepričanja po dnevnikih časopisih, nasprotni ducač jim odgovarja, strankarski ton primeša še uredništvo, računa pa mora plačati večina učiteljstva in ves učiteljski stan, ki pri tem trpi.

Zato je naša dolžnost, da nastopimo z vso silo proti takemu neodgovornemu postopanju, posebej pa proti neodgovornim osebam, ki se skrivajo za hrbet uredništva in te izpade povzročajo. Javno morajo vsa društva govoriti o tem vprašanju, da čujejo to obsodbo škodljivci našega stanja in jo čuje tudi dnevno časopisje.

Pletenine lastni izdelki vedno v veliki izbiri. Najmodernejši vzorci. Naročila po meri v najkrajšem času. Velika zaloga nogavic. FR. M. ROZMAN, Ljubljana, Zidovska ul. 7.

KOSAČAN:

Razmišljanje o materialnem stanju uradništva.

O tem se je zapisala že marsikatera beseda, stvarno prepričajoča, ali ostro žigosajoča. Ali naj umolkujemo? Ne smemo. Govorimo in pišimo tedaj, da se stvar ne pozabi.

S trojnega pogleda hočem razmotrivati gorenjo snov: a) Vzroki, b) posledice našega bednega stanja, c) odpomoč proti temu.

K a). Vzroki našega nadvse slabega materialnega stanja se dajo obeležiti v naslednjih stavkih: 1. Naši prejemki so nezadostni že od prevrata sem; 2. pravice našega stanja še niso ustaljene, marveč se iste navzlic obstoječemu uradniškemu zakonu samovoljno izpreminjajo in krčijo po finančnih zakonih in ministrskih uredbah; 3. uradniški prejemki niso enaki v vseh pokrajinah, marveč dovoljujejo vsakoletni državni proračuni, posebne nagrade osobju glavne kontrole, drž. sveta, politični upravi v južni Srbiji itd.; 4. Živimo v razdrapanih državnih in finančnih razmerah.

Vse to so znane stvari in ni treba izgubljati mnogo besedi. Mesečni prejemki prečanskega uradništva znašajo do 1000, 2000 in 3000 Din (bele vrane so oni, ki prejemajo več). Ker pa je dokazano, da potrebuje družina brez otrok vsaj 2500, z enim in dvema otrokoma 3200—3700 Din, s tremi otroci 4200—5000 Din mesečno, si moremo predstavljati, kako beraško, pasje življenje žive državni nameščenci že vsa ta leta. Življenje upokojencev pa sploh ni življenje ljudi.

Pri vsem tem se nam mrcvari in od vzemajo že zakonito zajamčene pravice, nalaga vedno večji davek in drugi kakor z neba sklateni odtegljaji. Ali naj spominjamo, kako so nam odtegovali prispevke za poplavljenice (100 Din mesečno) in to najprej proviziorno, potem pa definitivno v prid — državnim blagajni! Opetovano so bile naše draginske doklade v nevarnosti, da se še bolj okrnejo. Le z največjim naporom smo to preprečili.

Naša uradniška pragmatika nam je pri nesla razen dobrih strani tudi marsikaj slabega, krivičnega in nejasnega. In zdaj delajo z lepimi dnevnicami (hic Rhodus) postavljene komisije že 5 dolgih črkah let na tem, da izdelajo ob predlogih uradniških organizacij nov, zadovoljiv činovniški zakon in boljše, pravičnejše razvrstitveno uredbo. Zaman čakamo in čakamo. Ni osnutka, še manj pa spričo nebržnosti naših vlad zakona.

Kar se dá enemu več, ne rečem ravno preveč — glej razne specialne doklade — toliko manj ostane za nameščence ostalih resorsov in pokrajin. Vse državno uradništvo naj bi prejemalo enake, seveda zadostne prejemke, diferencirane le po kategorijah in skupinah. Izjemo bi bilo morda delati le pri prometnem uradništvu. S tega stališča tudi niso upravičene posebne doklade sodnikom, ako jih istočasno ne uživajo nameščenci drugih upravnih panog s fakultetno izobrazbo. Delo in odgovornost je povsod, potreba neodvisnosti tudi.

Kot začetni državi se nam je boriti z nebroj naravnimi težavami, še več pa smo si jih ustvarili sami z brezplovnim, brezmejnim politiziranjem, večnimi ministrskimi krizami in partizanstvom. Zato pa je naše narodno in državno gospodarstvo na tleh in raste pasivnost naše trgovske bilance (v I. polletju 1928. smo pasivni za 1132 milijonov Din). Spričo ponavljajoče se gospodarske in finančne krize tudi noče vlada imeti sredstev za izboljšanje našega gmotnega stanja, nasprotno prejemki se nam zmanjšujejo, dasi traja draginja naprej. Izplačati nam noče država niti tistih bornih, že davno zapadlih razlik na prejemkih od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924. In ta častni njen dolg znaša le 250—300 milijonov dinarjev.

K b). Posledice našega mizernega gmotnega položaja so uničujoče. Uradnik, strit po večnih skrbah za obstanek, je zašel v odvisnost od gospodarske boljše situiranih krogov (trgovcev, obrtnikov), izgubil je potrebno samozavest. Njegov nastop kot predstavnik državne oblasti je postal negotov, labilen. Tako tvori danes državno uradništvo pravi duševni in telesni proletarijat. In v takih proletarjih naj gleda ljudstvo zastopnika države, zastopnika avtoritet!

Včasih je uradnik prednjačil v javnem, družabnem in društvenem življenju; danes se stiska zadolžen in ponižan v svojem bori nem stanovanju in si ne upa ven, v svet, v prirodo, na prireditve. Ako bo trajalo današnje stanje še nekaj časa, bo moral izstopiti uradnik z vseh društev, ker ne bo zmagoval več članarine, ali pa postati tudi v severnih krajih oferaš in zaračast.

Kdor ni živel sam življenje uradnika z gori označenimi prejemki, ta ne pozna večno grizočega črva sramu in najhujše ozlovoljenosti, ko nedostaje dan za dnevom, mesec za mesecem denarja za najpotrebnejše stvari, za družino kot celoto, za šolo posebej.

K c). Za odpomoč smo se obračali na državo s predstavitvami, resolucijami in proš-

njami. Zaman je bilo in najbrže i bo. Skoro smo izgubili vero, mi, ki smo toliko hrepeli po naši državi. Preveč je pri nas balkanstva, preveč intrig. Zato pa je cvetelo ali še cvete ob priprigi politične uprave tam doli partizanstvo, demagogija in izrabljanje javnega, državnega denarja. Letno sta šli 1—2 milijardi po zlu (na provizijah, umetnih dnevnicah, sploh korupciji). Kaj bi se dalo s tem denarjem napraviti! I nam bi se mogli prejemki povečati.

Postaviti se nam bo treba na lastne noge gospodarsko in politično. Strnimo svoje zastopnike v okviru drugih strank, kreditne in stavne zadruge, predvsem pa si izberimo pri prihodnjih skupščinskih volitvah lastno politično delegacijo ali vsaj svoje zastopnike v okviru drugih strank, pa bodele videli, da se bo pela takoj druga pesem.

Obenem apeliramo tudi na naše gospodarske kroge, da nas v naših težnjah podpirajo. To bo tudi njim v prid! Saj se more narodno gospodarstvo redno in uspešno razvijati le ob dobri, pošteni upravi, ne pa ob proletarizirani in korumpirani.

(»Naš glas«).

Za podvig slovenske žene.

(O pomenu in delu dekljskih krožkov.)

II.

Nekatere, zlasti mlajše tovarišice, ki so imele že lansko leto namen osnovati dekljske krožke, so izrazile željo po nekoliko točnejšem navodilu tudi glede snovi. Zato je sklenil odsek podati okvirni načrt dela, ki ga je pa smatrati le kot nekaj svetlo, ki se še niso orientirali v delu. Načrt seveda prikuje vsaka po svoje, spolni ali redni cira, prav po svoji uvidenosti. Jasno je, da se tu podana snov ne more smatrati kot posamezni predmet, ampak vsak razgovor naj tvori v sebi zaokroženo celoto, ena panoga raj spopolnjuje drugo, prav kakor življenje ni razkosano, ampak je celota. Pri tem pa ne pozabiti globlji, idejni smisel dela v dekljskih krožkih: vsestransko dvigniti našo ženo.

I. Gospodinjstvo.

Gospodinjstvo v običajnem smislu je skupni poim vseh opravkov in dolžnosti gospodinje; je torej zelo obsežen pojem in če govorimo o poklicu gospodinje, polagamo veliko premalo važnosti v dalekosežnost pomena tega poklica. Če pomislim, kaj vse spada v gospodinjstvo uvidimo, da je težko točno opredeliti dela, ki bi jih lahko uvrstili pod to panogo pri snovanju delovnega načrta.

Vsekako pa je tu največ vprašanj, največ prilike za najplodnejše razgovore, od katerih imajo dekleta posebno dosti koristi. Tu pridejo v poštev tudi gospodarska vprašanja, ki zanimajo ali bi vsaj morala zanimati kmečko dekle ravno tako kot vprašanja iz gospodinjstva.

1. Gospodinjstvo vobče: Poklic kmečke gospodinje. Poklic delavske gospodinje. Lastnosti dobre gospodinje. Kako budi urejena kmečka hiša (dom vobče). Kuhinja. Sobe. Shramba. Klet. Veža in podstrešje. Hlev. Red pri hiši. Razdelitev dela. Posli. Vsakdanje pospravljanje. Glavno pospravljanje. Varstvo pred mrčesi in raznimi škodljivci. Razsvetljava. Kurjava in kurivo.

2. Prehrana: Splošno o hrani in njene sestavine (beljakovine, mineralne snovi, tolašča, ogljikovi vodani — škrob in sladkor — voda, dopolnila in vitamini). Vpliv hrane na življenje in zdravje. Kako se hranimo v različnih življenjskih dobah (dojenček, puberteta, noseča in doječa mati, klimakterij, starostna doba). Beljakovina: živila (meso, mleko, jajca, otročnice). Škrobnata živila (moka, krompir). Tolašča (maslo, svinjska mast, olje). Zelenjave in sočivje. Sadje. Konzerviranje in shranjevanje živil. Razna navodila za pripravljanje jedil. Uporabo ostankov. Bolniška hrana.

V živinorejskih krajih naj se opozori zlasti na snago pri molži, mlečnih posodah in mlečnih izdelkih.

3. Vrtnarstvo in uporaba sadja: Potreba in važnost domačega vrta. Ureditve vrta (zemlja, voda, razdelitev, vrtnarsko orodje). Gnojenje (sestavine zemlje, snovi, ki jih zemlji primanjkuje, naravna in umetna gnojila).

Splošna navodila o gojenju zelenjavi rastlin. Razmnoževanje, setev in sajenje. Pletev, okopavanje in osipanje ter zalivanje. Zatiranje škodljivcev.

Pridelovanje najbolj važnih zelenjadnih rastlin. Shranjevanje zelenjavi za zimo. Vrtno cvetje.

Oskrbovanje sadnega drevja.

Uporaba sadja: Sadna plemena in najvažnejše vrste v naših krajih. Sestavine sadja. Zakaj se sadje pokvari. Kako spravljamo in shranjujemo sadje. Sušenje sadja. Vku-

havanje sadja. Sadna mezga. Sadni sokovi s posebnim ozirom na alkoholno vprašanje. Konzerviranje zelenjavi.

4. Gospodinjstvo spisej: Naročilna pisma za semena. Pisma z računi za prodano mleko, zelenjavo, jajca. Objave in inserati. Poizvedovalna pisma. Potrdilo in pobotnica. Dolžno pismo. Pogodba. Službeno izpričevalo.

Navodila, kako je oddati pisma, brzojavke, denar, blago po pošti. Raba poštnih položnic.

5. Gospodinjstvo računstvo: Tržne cene. Prodajni računi za mleko in mlečne izdelke, za jajca in zelenjavo. Nakupni računi za živila, perilo in obleko ter za krmila.

Hranilnični računi. Obrestni in procentni računi. Zavarovalni računi. Poselski računi.

6. Gospodinjstvo knjigovodstvo: Splošno o gospodinjstvem knjigovodstvu. Proračun. Zapisnik dohodkov in izdatkov. Sklepni letni račun.

7. Obleka: O blagu, obleki in perilu v splošnem. Na kaj je treba paziti pri nakupu blaga. Pranje belega perila. Pranje pisane, volnene in svilene robe. Odpravljanje madežev. Spravljanje zimske obleke čez poletje. Obutev.

8. Higijena: Skrb za zdravo stanovanje (zrak, svetloba, solnce). Škodljive posledice vlažnega stanovanja. Tesna obleka in tesno obuvalo. Umivanje in utrjevanje.

Poznavanje človeškega telesa. Obtoč krvi. Delovanje srca, želodca, pljuč. Živčevje. Čutila.

Varovanje pred škodljivimi vplivi.

Alkoholizem. Važnost protialkoholnega gibanja z zdravstvenega, gospodarskega in socialnega vidika.

Nalezljive bolezni. Povzročitelji bakterij. Znaki pri posameznih boleznih. Vzroki. V naših krajih najpogostejše nalezljive bolezni. Kako se prenašajo. Kako se jih obvarujemo. (Razkuževanje in snaga).

Higijena ženskega življenja.

Prva pomoč v nevarnostih. Zasile obveze. Pomoč pri krvavitvah. Običajna zastrupljenja. Pik strupenih kač. Strupene gobe. Zastrupljenje s pokvarjenim mesom.

Domača lekarna (čaji, sokovi, zelišča). Postrežba bolnikom.

9. Higijena otroka: Dojenčkov razvoj in njegova nega. O novorojenčku. Kopanje. Povijanje. Plenice in obleka. Postelja za dojenčka. Duševni razvoj in vzgoja dojenčka. Telesni razvoj dojenčka. Prvi poskusi v hoji. Prvi zobje. Igrače.

Prehrana dojenčka. Naravna prehrana. Vrednost dojenja. Kaj otežuje dojenje. Ali sme dojeti bolna mati. Kako naj živi doječa mati. Red v dojenju. Prehrana pri dojenju. Umetna prehrana. Prednosti naravne prehrane. Sestavine mleka. Koliko mleka dobi dojenček na dan.

Bolezni dojenčka. Kako čuvamo dojenčka pred boleznimi. Kožne bolezni. Gnojno vnetje oči. Tuberkuloza. Ošpice. Oslowski kašelj. Škrlatinka. Davica. Koze. Nahod. Prirojena sifilis. Rahitis.

10. Vzgoja: Telesna vzgoja. Duševna vzgoja. Duševni razvoj otroka (občutek, znanost, razum). Vzgojna sredstva v družini (zgled, navada, nadzorstvo, nagrada, kazni). Nравstvena vzgoja. Socialna vzgoja.

II. Ročno delo.

Često je v dekljskem krožku ročno delo glavno in najbolj privlačno sredstvo, s katerim se privabi dekleta. Večkrat je to edini predmet, ki se poučuje temeljito, o vsem drugem se razgovarja poleg. Zato vsebuje načrt ročno delo kot predmet zase.

1. Sivanje in prikrivanje perila: Prikrivanje enostavnih kosov ženskega, moškega in otroškega perila. Posteljno perilo. Izdelovanje predpasnikov in preprostih domačih oblek.

2. Krpanje perila.

3. Pletenje zlasti volnenih izdelkov (jopica, šal, krilo, otroške obleke, plaščki).

4. Razni vbodi: Zanjkan prtiček, zastori z zanjkanim (kvačkanim) vložkom.

III. O zadrugištvu.

Napačno je mnenje, da naj se za gospodarska vprašanja zanima le moški. Nujno potrebno je marveč, da je v vsa vprašanja, ki zadevajo dom in družino posvečena žena ravno tako kakor mož. Zato naj tudi kmečko dekle oziroma žena spozna proces proizvodnje, vrednost vzajemnosti, zadrugištva. Kajti tudi žena, da, predvsem žena more pospešiti napredek razvoja, če se ji vcepi razumevanje in smisel za produktivne in gospodarske zadruge.

O bistvu in pomenu zadrugištva. Iz zgodovine zadrugišnega gibanja (prvi početki v Angliji, Franciji, Nemčiji). Posojilnice. Konsumne in produktivne zadruge.

IV. Najvažnejše iz pravnih vprašanj.

Nasledstveno pravo. O oporoki. Kdo more veljavno napraviti oporoko. Obična oporoke. Lastnoročna pismena oporoke. Ustna oporoke. Oporočne priče. Preklic oporoke. Nujni delež. Razdedinjenje. — Pričevanje. — Poroštva. — Ženitovansko pismo.

V. Iz politike.

Tu nikakor ni mišljeno kako sistematično uvažanje v banalno umevanje dnevnega političnega življenja. Zveni naj se marveč odpre pogled v globlje pojmovanje dogodkov in pojavov v družbenem življenju ter zlasti pokaže vzroke teh pojavov. Spozna naj, da je ona istotaka važen faktor v razvoju družbe kakor mož, torej istotako zainteresirana tudi na dogodkih zunaj štirih sten njenega doma.

Najenostavnejši pojmi o razvoju družbe. Država. Država v današnjih oblikah. Ustava. Zakonodaja. Socialne reforme. Pomivanje odnosa med državo in politično stranko. O občinski politiki. Naloga žene v političnem življenju.

Kot pomožna literatura za delo po deskliških krožkih bi prišle v poštev knjige oziroma listi:

Dr. A. H. Hollmann, »Die Volkshochschule und die Grundlage der Demokratie«; Purgaj, »Gospodinjstvo«; Kalinšek, »Slov. kuharica«; Gospodinjstvo; koledar; Dr. Erna Meyer, »Der neue Haushalt«; Humek, »Domači vrt, Sadje v gospodinjstvu«; Dr. Ambrožič, »Materinska pomoč zdravemu in bolnemu dojenčku«; Dr. Rus, »Prva pomoč v neugodah, Zdravje mladine«; Dr. Pirč, »Prva pomoč v neugodah«; Dr. Meier, »Nalezljive bolezni«; Oppenheimer, »Der Staat«; Dr. Pitamic, »Država. Ogrisi, Politične stranke«; Klaus Brixle, »Das häusliche landwirtschaftliche berufliche und öffentliche Leben«; Ušeničnik, »Narodno gospodarstvo«; Sadjar, »Zdravje, Land und Frau, Ženski Pokret, Ženski svet, Die Frau, Ullsteinovi zvezki«.

Splošne vesti.

— **Učiteljske vojne sirote.** Poverjeništvu nujno potrebuje spisek učiteljskih vojnih sirot, ki naj obsega: ime pok. očeta, bivališče sirote in število družinskih članov, da ga predloži Izvršnemu odboru. Mogoča je mala podpora iz neke neporabljene pozicije. To variši, tovarišice! Opozorite na to učiteljske vdove v Vašem okolišu! — **Poverjeništvu UJU.**

— **Odtegljaji za Nabavljajčke zadrage.** Na vlogo Izvršnega odbora UJU proti odtegljajem po 5 in 10 Din mesečno za Nabavljajčke zadrage, je isti dobil od prosvetnega ministrstva sledeči odgovor pod O. N. Br. 71.714 z dne 17. sept. t. l.: V tem slučaju so v sporu vprašanja, ki so popolnoma osebnega značaja. Reševati tako vprašanje more edino Državni Svet in to na prošnjo zainteresirane osebe. Udruženje naj zahteva odlok od oblasti, ki odtrguje teh 5 ali 10 Din in naj potem vloži tožbo proti temu odloku na Državni Svet. — Izvršni odbor je naredil vse korake, ki so po gornjem odgovoru potrebni in se nadeja, da bo dosegel gotov uspeh.

— **Absolventje lanskkih gimnastičnih in pevskih tečajev** se danes nimajo službe. Njihovo razporeditev si je namreč pridržal Beograd, kateri jim za enkrat tudi že nakazuje plačo. Razporedbe pa seveda ni od nikoder, in tako čakajo ti naši tovariši in tovarišice v mučni negotovosti, kaj boče z njimi. Zadnje vesti trdijo, da bodo morali iti zopet nazaj na osnovne šole. Naš nesrečni upravni birokratizem je kmr, da ti ljudje še danes nimajo mesta in ostanejo lahko nekega dne brez prejemkov. Ali bi jih ne mogli takoj v začetku šolskega leta prideliti posameznim osnovnim šolam — ko imamo toliko praznih razredov! — ter jih potem po potrebi prideljati raznim zavodom? Tako pa imamo že dva meseca razrede brez učnih oseb, na drugi strani pa učne osebe s plačo brez dela.

— **Položaj učiteljev na vojnih šolah.** Na razna vprašanja, kak je materialni položaj učiteljev na vojaških šolah in specialno ozirom na »Konkurs za profesore i učitelje za Mašinsku Školu Mornarice«, smo prejeli sledečo informacijo: Mašinska Škola Mornarice u Kumboru (Boka Kotorska) raspisuje konkurs: 1. za jednog profesora srednjih škola ili inženjera za fiziku i kemiju u opsegu gradiva od 8. razreda srednjih škola; 2. za jednog učitelja za aritmetiku i geometriju u opsegu gradiva za 4 razreda gradivanske škole; 3. za dva učitelja za srpsko-hrvatski jezik, istoriju i geografiju u opsegu gradiva za 4 razreda srednjih škola. — 1. Nameštenje izabranih konkurenata uslediće na osnovi odredaba Zakona o Činovnicima i ostalim državnim službenicima građanskog reda i na osnovi Uredbe o razvrstavanju i rasporedjivanju činovnika građanskog reda. Dakle ti nameštenici primaće pripadnosti činovnika građanskog reda bez ikakvih dodataka u novcu ili naturi, kao što ih uživaju oficiri. 2. Jer je nameštenje po konkursu, dakle po molbi, to nameštenik nema pravo na selidbeni i putni trošak. 3. Uredbom o razvrstavanju činovnika određeni su rokovi za unapredjenje profesora Vojnih Akademija, ali nije ništa određeno za profesore drugih vojnih škola, jer ih onda nije bilo. Može da budu postavljeni u iste grupe sa profesorima srednjih škola, ali može i da bude nepovoljnije, to tim pre, jer čl. 223. Zakona o ustroju vojske i mornarice kaže: »Činovnici građanskog reda na službi u Vojsci i Mornarici uopšte niso predviđeni, niti Zakonom o činovnicima građanskog reda, pošto prethodno ispune uslove iz člana 84. ovog Zakona.« To znači, da pored običnih uslova za činovnike građanskog reda ima još drugih uslova, koji mogu da zadržavaju unapredjenje. 4. Učitelji u Ministarstvu Vojske i Mornarice uopšte niso predviđeni, niti Zakonom o ustroju vojske i mornarice, niti Uredbom o razvrstavanju, dakle za njih nisu ni određeni rokovi za unapredjenje u višu grupu. 5. Za profesore i učitelje u Ministarstvu

Vojske i Mornarice nema nikakvih naročitih dodataka niti honorara niti ispitnih taksa i slično. Dakle ni učitelji, koji su usposobljeni za poučavanje na građanskim školama, ne mogu računati, da dobiju više nego samo obične pripadnosti II. kategorije. Treba znati, da Glavna Kontrola zabranjuje isplaćivanje bilo kojih pripadnosti, ako nisu u zakonu osnovane i tačno određene. 6. Član 220. Zakona o ustroju vojske i mornarice glasi: »Sve osoblje građanskog reda na službi u Vojsci i Mornarici potpada pod vojnu disciplinu i vojne sudove«. To znači, da za učitelje i profesore vojnih škola ne vrede disciplinski propisi Ministarstva Prosvete. 7. Istotako nije ništa određeno odnosno odustva za vreme školskih ferija. — Konačno napominjemo, da u Kumboru nema srednjih škola za školovanje dece i da je život u Dalmaciji kao neplodnoj i pasivnoj pokrajini mnogo skuplji nego u drugim pokrajinama naše zemlje.

— **Slovenskemu učiteljstvu!** Slovenska umetnost preživlja težko krizo. Žalostno je dejstvo, da je prepad med občinstvom in ustvarjajočimi umetniki vedno večji. Krivda na tem leži predvsem na trpki borbi za gmošni položaj našega ljudstva, velika krivda pa tudi na tem, da je splošna umetniška propaganda povsem pomanjkljiva. Kako kruta je zgodovina slovenske likovne umetnosti! Velikani umetniki: Wolf, brata Šubica, Petkovšek, Ažbe, Grohar in drugi so morali v tujino, ker jim je bila preskopa domača zemlja. In nič drugače ni danes Naše ljudstvo ne pozna svojih umetnikov, zato tudi ne pozna in ne more ceniti njihove umetnosti. Sicer pa ne more biti drugače vzpričo današnjih razmer. Umetnost, predvsem likovna, kakor da je namenjena samo zgornjim stotim! Umetnostne razstave se vrše samo v Ljubljani in kvečjemu še v Mariboru, originalne lahko kupijo samo denarni ljudje, propaganda pa se do sedaj ni ozirala na maso, temveč samo na peščico ljudi, ki jim je dana možnost uživati sadove slovenske umetnosti.

— Vse drugače je s slovensko knjigo. Mošorjeva in Vodnikova združba ter še več drugih knjižnih društev skrbe za to, da prihaaja knjiga poceni in v velikem obsegu med narod. Ne tako slovenska slika! Naše domove, šole, urade in cerkve krasi slabe tablične reprodukcije tujih slikarjev, brez vsakršne umetniške vrednosti. Inozemski potniki preplavljajo naše kraje in nudijo ljudem za drag denar slabe posnetke nič pomembnih inozemskih slikarjev — najslabša dela, ki jih ne morejo razpečati doma. Tuja založništva bogate z našim denarjem, slovenska umetnost pa trohni v ateljejih naših umetnikov. — Kakor se trudijo knjižna društva, da se razširi slovenska knjiga, tako si je nadela Umetniška Matica za svojo prvo največjo nalogo — **razširiti slovensko sliko med najširše plasti našega naroda.** Pogoji tega društva so tako ugodni, da postane lahko član vsakdo. Člani, ki plačajo letno članarino 24 Din dobe vsako leto eno originalno grafiko priznanih slovenskih slikarjev v formatu 30×35, imajo pravico do brezplačnega vstopa na umetnostne razstave, ki jih bo U. M. prirejala po vseh večjih krajih in dobe po znižani ceni vse društvene publikacije. Ker je posebno naša šola estetsko zelo pomanjkljivo opremljena — vse slike so siabe reprodukcije inozemcev, šolske ilustracije kopirane po tujih delih in ker vobče vsa zunanja in notranja oprema ne odgovarja estetskim zahtevam naše dobe, je sklenil odbor Umetniške Matice, da z ozirom na to izdaja: 1. serijo naših in tujih pedagogov v originalnih lesorezih. (Šolečlani, dobe te brezplačno). 2. stenske slike za sobe in stopnišča. (Pravljice, pokrajinske, zgodovinske ter življenske motive). 3. Načrte za umetniško opremo mladinskih in šolskih knjig. 4. Umetniške osnutke za šolske odre. 5. Moderne načrte za opremo poslopja in tudi sicer vse, karkoli bo pripomoglo do estetskega izboljšanja našega šolstva. — Ker je bilo učiteljstvo vedno pripravljeno sodelovati v vsakem naprednem kulturnem pravcu, vljude no vabi podpisani odbor vse naše učiteljstvo, da mu pomaga uresničiti program. **Posamezniki, kakor šole naj se priklase za člane.** Naj se nam javijo zaupniki. Za vsakih pet novih članov dobe letne še po eno originalno grafiko v nagrado. V nekaj letih si bodo člani za mal denar zbrali majhno galerijo samih originalov velike umetniške in denarne vrednosti. Kako bo lep Vaš dom, ko bodo viseli na stenah vaših sob originalni slovenski umetnikov! Letos izdamo dva originalna lesoreza slikarja F. Stiplovskega, in sicer portre Ivana Cankarja in Pokrajina. Člani dobe te slike za Božič. Kdor se priklasi do 1. decembra t. l., dobi že letos to lepo umetniško darilo. Člane sprejema centrala: Umetniška Matica v Ljubljani, Dunajska cesta 35. — **Umetniška Matica, društvo za ustanovitev moderne galerije in za propagando sodobne likovne umetnosti v Ljubljani.**

— **Kako boste proslavili 10-letnico ujedninjenja,** ako nimate slike drž. grba, katero je založil U. D. v Mariboru? Ne samo vsaka šola, ampak vsak razred bi naj imel ta simbol naše države!

— **Vabilo.** Niso trde besede tovarišice Maroltove; vsaj jaz jih ne razumem tako. Vendar pa moram resnici na ljubo povedati, da ni povsod takšno pavšalno razporejanje v društvih, kot ga slika tovarišica. Tako sem spoznal še pred vojno Slovenske gorice, kjer je bilo učiteljstvo kot ena družina in mislim, da se ne motim, če trdim, da je še sedaj tako. Ako so temu familijarnemu življenju vzrok še zidanice, ne pride toliko v poštev, saj povsod jih pa le ni. Za vzgled bi pa bil kolikor toliko tudi gornjegorjski okraj. Smo pač hribovci, četudi je v tem kraju samo moja šola v hribih. Pridi se

„Vsi me imajo radi“

pravi razumna Mica. „Moški so pazljivi in mi prinašajo darove, toda eden me je ugodno iznenadil, ker praktično misli: Prinesel mi je RADION!“

Varuje perilo!

prijatelj les učit. Ne moremo se sestajati pogosto vsled preoddaljenosti, kadar pa smo skupaj, se pač ne more nihče pritoževati, da je zapostavljen in mislim, da bi se moral vsak počutiti domačega med nami. Kaj ne tovariš Hren? Nekaj pa me le tišči, kar je že lani omenil nek tovariš v našem listu. Učitelji se na svojih potovanjih po drugih krajih šole nekako plaho izogibljejo, kot da bi bil to svet hram, v katerega so hodili samo kot otroci v strahu in trepetu. Jaz za svojo osebo pogledam šolo z radostjo in če le morem, se pri svojih redkih obiskih v dolini oglasim v šoli ter povprašam, če je »gospod učitelj« doma. Hudo pa mi je večkrat, ako opazim, da gredo tovariši mimo moje šole, ne da bi tudi v šolo pogledali. Da bi se bal gostitve? Menda pač noben tovariš ne upa, da mu bodo napravili v šoli »ohcete«. Par tovariških besed, eventualno mal prigrizek, saj kruh je vedno pri roki in obema se srce ogreje pri misli, da sta skupna na trpinca. Kako prijetno je kramljati z enakim in koliko lepša se nam zdi nato šola, ko vidimo, da bje toliko tovariških src v skupnih ciljih. Morebiti da govorim le preveč s svojega hribovskega stališča in je preveč (červno samo eden) takih, ki gledajo hribovca postrani, češ, popoln kmet je postal. Toda če že postanemo kameleoni v občevarju — ta se pokmeti, drugi pomeščani — eno nam mora biti vedno skupno — naše tovariško srce! Vabim torej vse tovariše, katere bodo zvale naše planine na izlete, da se oglasijo vsaj za hip tudi v šoli. Če se bojijo zapustiti družbo, jih popeljem pa sam za njimi, da ne bodo zgrešili poti. Tovariše v, ali pri Mariboru in Ljubljani pa prosim, da navajajo že učiteljske imena, naj se oglašajo na svojih izletih v šolah. Ali so imeli res samo nekdanji študentje privilegij, da so uživali gostoljubje po farovžih. — Ivan Dolinar, šolski upravitelj, Šmihel nad Mozirjem.

— **Med osebnimi zadevami v 10. številki »Učit. Tov.«** je na 3. strani med upokojeenci imenovana med drugimi Antonija Štupca kot učiteljica — kar bi se moralo glasiti pravilno Antonija Štupca, ravnateljica na II. meščanski šoli v Mariboru.

— **O prebitju solunske fronte.** V preteklem tednu se je mnogo pisalo v dnevnih časopisih o prebitju solunske fronte. Ker so bili nekateri podatki netočni, hočem podati v sledečem dopisu točen potek borb na solunskem bojišču in Dobruđi. Leta 1916. je bila srbska vojska po reorganizaciji prepevljana v Solun. Do 15. avgusta 1916 je srbska vojska pomnožena z dobrovoljci zasedla položaje od Vardara do Lerina južno Vetrenika in Kajmakčalana. V borbah z Bolgari je zasedla naša vojska 30. septembra Kajmakčalan, kmalu potem prekoračila Črno reko, a 19. novembra je bil osvobojen Bitolj z

okolico. — Med tem časom se je v Rusiji osnovala dobrovoljska divizija, ki je pokazala svoja junaštva na Dobruđi. V januarju je odpotoval en bataljon iz Rusije na solunsko bojišče. Razdeljen je bil med polke, ki so imeli največ izgub. Po ruski revoluciji pa je bil cel dobrovoljski korpus prepeljan na solunsko bojišče. 16. četa je bilo razdeljenih med razne polke, iz ostale vojske dobrovoljcev se je osnovala »Jugoslovenska divizija«. Naša vojska razdeljena v dve armiji je od začetka 1918. leta do 15. septembra zasedala prostor med Črno reko in Fuštanom. — 14. septembra 1918. leta se je začel artilerijski boj na odseku obeh naših armij. Naslednji dan pa je francoska in jugoslovenska divizija prebila solunsko bojišče in bojna črta se je v obliki klina začela premikati proti severu. Padala je postojanka za postojanko in 30. septembra je Bolgarija sklenila za vezniki mir. Borbe so se nadaljevale in 1. novembra je bil osvobojen Beograd ter cela Srbija. — Edvard Prinčič.

— **Urniki, število tedenskih ur na 5. in večrazrednicah.** Prosvetni inspektor v Ljubljani je izdal sledečo okrožnico: Naknadno k okrožnici z dne 18. septembra 1928 P. br. 7676 odločam, da nova porazdelitev učnih ur, kakor jo je izdala nadzorniška konferenca v Ljubljani z dne 9. septembra 1926, velja za vse kategorije osnovnih šol, tedaj tudi za 5. in večrazrednice in s tem razveljavljam odlok velikega župana ljubljanske oblasti z dne 20. novembra 1926, P. br. 8510, v kolikor zadeva razdelitev učnih ur. V ostalem pa ostane odlok v veljavi.

Damam z dežele je posebno priporočljivo trajno kodranje in vodna ondulacija. Separirani oddelek za specialno barvanje las v vseh niansah, kakor tudi za izvrševanje vseh lasnih del se priporoča

M. Podkrajšek frizer za dame in gospode, Ljubljana Sv. Petra cesta 12.

Pletenine vseh vrst, jager perilo, volnene nogavice, rokavice, dežnike, čepice, damske torbice, srajce, kravate i. t. d. kupite po najugodnejši ceni pri ŠTERK nasl.

Miloš Karničnik
Ljubljana, Stari trg št. 18

— **Razpis.** Udruženje Jugslovenskega Učiteljskega razpisuje natečaj za sledeča dva referata: 1. Desetletno prosvetno delo v naši državi in 2. Reforma šolskega nadzorstva. Prva tema naj obsega največ pet pisanih pol, a druga tri pole. — Prvi najboljši referat bo nagrajen s 500 Din, a drugi s 300 Din — dva naslednja referata, važna po vsebini bo sta nagrajena z običajnim honorarjem za članke v »Narodni Prosveti«. — Referati morajo biti najkasneje 15. decembra v rokah Izvršnega odbora UJU v Beogradu.

— **Nad 6000 ročnih zemljevidov** je letos že razpisal U. D. v Mariboru iz svoje založbe in tako izdatno olajšal pouk v domoznastvu in zemljepisju. V založbi ima ročne zemljevide sledečih kulturnih skupin: Pohorje-Kozjak, Slovenske gorice-Ptujsko polje, Prekmurje-Medijumje, Celjska kotlina-Posavje in Slov. ozemlje. Razpošilja pa tudi ročni zemljevid Kamniške planine. Pri direktnih naročilih da 25% popusta za revne učence. Naroči lahko posamezen učenec za cel razred.

— **Učiteljski dom v Mariboru** se resno bavi z mislijo, da z nakupom primernega splotja že v prihodnjem šolskem letu udejstvuje svoj smoter. Zato prosi vsa sreska učiteljska društva, šolska upraviteljsva in posamezne v mariborski oblasti, da mu nakažejo članarino a 20 Din za tekoče leto. Pišite po položnice, ako so vam pošle!

— **Občni zbor društva »Zoo«.** Društvo »Zoo«, ki se je ustanovilo pred dobrim letom in ki mu je namen pripraviti in vzdrževati živalski vrt v Ljubljani po vzorcu nekaterih drugih modernih mest, je imelo svoj občni zbor v soboto, dne 6. oktobra ob pol 9. zvečer v Prešernovi sobi restavracije »Slon«. Otvoril ga je predsednik, dekan medic. fakultete g. dr. Alfr. Šerko, ki je takoj brez vseh formalnosti prešel na dnevni red. Društvena pravila so se izpremenila v toliko, da se je društveni odbor razširil od 6 na 12 članov. V pravila se je tudi vneslo, da obstojajo poleg rednih članov še ustanovniki in dobrotniki. Ustanovniki so oni člani, ki plačajo 1000 Din enkrat za vselej, dobrotniki plačujejo 100 Din letno in redni člani pa 20 Din. Poročila vseh društvenih funkcijonarjev so bila točna in izčrpna, vsi računi in poslovne knjige v najlepšem redu, zato je bil pri volitvah izvoljen stari odbor s predsednikom dr. Alfr. Šerkom. Kot stari odborniki so bili ponovno izvoljeni inšpektor dr. St. Beuk, dr. Ponebšek, vet. sv. v pok. Turk, dr. Bulovec, notar Hafner in univ. docent dr. Kenk; a kot novi odborniki pa: strok. učitelj A. Fakin, pošt. v. kontr. Vrtovec, žel. ofic. Egger, prof. dr. M. Šenko, stud. med. A. Šerko in VI. Kapus. Preglednica računov sta pa Herfort in Kozine. Dosedanje društveno premoženje sestoji iz živega in mrtvega inventarja. Živ inventar obsega: 1 gamsa, 2 ježa in 2 morskara prašička, 21 ptic ujed, 81 malih ptic, 19 kač, 7 drugih plazilcev in 3 vodne ptice. Za prehrano teh živali se porabi dnevno 3 kg konjskega mesa za ptice ujede. Za druge ptice se pa porabi ½ kg kuhanega konjskega mesa, dve pergišči mravljinčnih jajec, dva korenja, pest koruzne moke in do 100 (črvov) ličink moka, nekaj prosa, konoplje, ogrščice, salatnega semena, smrečnega semena, salate i. dr. Ježa dobita polže, meso in kruh, morskara prašička seno, korenje in oves, gams seno in oves, strupene kače miši, nestrupene pa žabe in martinčke; a martinčki in žabe pa deževnike in kobilice itd. Tako stane prehrana vseh živali okrog 80 Din dnevno, torej letno skoro 30.000 Din. Mrtvi inventar društva obsega: 10 velikih kletk za ptice ujede po 1 m³, 54 malik kletk za manjše ptice, pet akvarijev pa 100 l in 1 akvarij po 300 l za ribe, 4 terarije za strupene in nestrupene kače ter druge plazilce in 3 železne kletke za bele miši. Društvo je nujno pristljeno povečati mrtvi inventar, zato si je naročilo še naslednje predmete: 15 novih akvarijev s podstavki in 2 večja akvarija za velike ribe, 3 večje in 3 manjše terarije, 50 manjših in 15 večjih kletk, 20 žičnih kletk za razne manjše sesalce (jazbec, kuna, vidra itd.) in potrebno množino mreže v svrhu ograditve prostorov za velike sesalce (jelen, volk, medved, divji prašič itd.). Vse te stvari morajo biti gotove do spomladi, da lahko prične društvo s pripravo nove razstave, ki se bo vršila prihodnje leto skupno z lovsko in drugimi baje pod imenom »narava«. Prihodnja razstava bo zavzemala cel velesajmski paviljon in znaša proračun za to razstavo ca 80.000 Din. Po tej razstavi društvo ne namerava več prirejati novih razstav, temveč preide takoj k definitivnemu osnovanju stalnega zoološkega vrta v Ljubljani. V ta namen ima pri mestni občini še baje rezerviran prostor v Tivoliju med tenisigrščem Atene in tivolskim ribnikom. Tu namerava društvo postaviti svoje paviljone, kjer bodo stalno živele oskrbovane živali. Začasno pa namerava društvo prezimiti živali v vrtnem paviljonu v Souvanovem vrtu na Muzejskem trgu. Iz tega poročila se jasno zrealijo prvi obrisi stalnega »Zoo«, od katerega bo imela izmed vsega občinstva učeča se mladina največ dobička. Zato smo mi učitelji dolžni po svojih močeh podpirati to društvo posebno na ta način, da ljudstvo zainteresiramo za to društvo in da društvu nabiramo nove člane.

Ant. Fakin.

Oblike kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.

— Ali ste že naročili »Ročni katalog« za šolsko leto 1928/29, ki vsebuje vse najnovejšje odredbe in navodila in stane le 16 Din. — Požurite se z naročili, dokler traja zaloga.

O sreči može govoriti svaka domaćica, što joj se pruža prilika, da rublje pere sa Radionom. Rublje se ostavi preko noći u vodi, a drugi dan može se za vrijeme pripravljanja ručka za ½ sata kuhajući u Radionu oprati, da je bijelo kao snijeg.

Moderna medicina se izogiblje zdravl. Tembolj pa upošteva pravilno prehrano. Odlični zdravniki priporočajo zato redno uživanje ŽIKE. Žika je na poseben način izdelana/kava iz rži. Učinkuje ugodno na živčevje in prebavila. Zato bi jo morali vsi nervozni, slabokrvni, posebno pa otroci uživati vsak dan.

Osebnе zadeve.

i **Premešeni so:** Marija Urbančič iz Št. Petra pri Novem mestu v Gaberje pri Novem mestu; Gizela Gregorič iz Strug v Gaberje; Irena Jan iz Št. Vida nad Ljubljano v Moste; Vladimir Berce iz Mirne v Loški potok; Marija Kovič iz Tržiča v Podblico; Franc in Lea Bizjan iz Mokronoga v Tržiče; Katarina Blejec iz Podblice v Št. Vid nad Cerknico; Mara Saneč-Bunc iz Studenca v Mirno. — Vzporednice so dovoljene osnovnim šolam na Bizeljskem in v Veliki dolini.

Razpisi služb.

— r **Namestitev tretje voditeljice** pri poštujočih kmetijsko-gospodinskih tečajih. Občlastni odbor mariborske oblasti razpisuje službo kmetijsko-gospodinske učiteljice za potovalne kmetijske-gospodinske tečaje po deželi. Prosilke morajo dokazati, da so izpolnile splošne in posebne predpogoje za sprejem v oblastno službo, predpisane v §§ 4. in 7. uredbе glede službene pragmatike za mesečence mariborskega oblastnega odbora z dne 21. julija 1927, »Uradni list« z dne 17. septembra 1927, šte. 406/26 in da je na seminarju kake gospodinske šole položila izpit iz gospodinjstva. Pravilno kolkovane prošnje, opremljene s predpisanimi in zadostno kolkovanimi prilogami je predložiti tekom 4 tednov po razglasitvi tega razpisa oblastnemu odboru mariborske oblasti v Mariboru.

NOTE

za petje, klavir, violino i. t. d. za šolo in dom

Za naročilo zadošča dopisnica. (Gg. učitelji poseben popust.)

dobavlja po najnižji ceni „MATIČNA KNJIGARNA“ LJUBLJANA

Obrambni vestnik.

— ob **Človek z dvojnimi poslanstvom.** »Ponedeljek« šte. 39. je prinesel pod zgorajjim naslovom odgovor g. akad. slikarja M. Maleša na »pamflet T. Se«, ki je pozval ves učit. stan na bojkot razstave »Četrte generacije«. Ne bom razpravljal na tem mestu o kritiki g. T. Seliškarija, ne odgovoru g. akad. slikarja na to, ker so o tem poklicani že drugi. Sicer pa obešena kranjska klobasa z ovito slov. trikoloro na omenjeni razstavi, pove mnogo in je lep komentar kritiki tega gošpoda. Odgovor g. M. M. me je spravil do par besed, ki sem jih hotel napisati v »Jutru«, »Slov. Narodu« ali »Ponedeljku«. A na svoje začudenje, sem dobil povsodi v odgovor: »Nimamo interesa braniti učiteljsva. Pišite tja, kamor spadate!« Torej ravno oni listi, ki hočejo biti nekaki vodniki slov. inteligence in imajo toliko besed o učiteljsstvu v svojih računih — ti odklanjajo obrambo blatenega učiteljsva. Ne vem, ali je to v zahvalo, ker je ravno učiteljsvo tako veren steber teh časnikov?! Sprejemmo to, kot nov dokaz k trditvi »Učit. Tovariša« o političnem izrabljanju učiteljsva. Zato sem se namenil, da pošljem isti članek v naš stanovski list, kjer pa naj bo vedno prvi interes obrambe napadenega tovariša.

Ne bi se dotaknil te polemike, pa ker je g. M. M. v znanem odgovoru imenoval kot amaterje med ilustratorji tudi tov. I. Erbeznika in druge tovariše, sem se smatral dolžnim, da i jaz izpregovorim o tem par besed.

V svojem odgovoru pravi g. M. M., da je nivo naših mladinskih listov »Zvonček«, »Angelček«... fatalno nizek, kar tudi jaz povdarjam. A zakaj? G. M. M. misli pri tem gotovo na slike teh listov, ki so večinoma delo gg. umetnikov, učiteljev-amaterjev in ljudi z »dvojnimi poslanstvom«. (G. tov. T. S. je g. M. M. v 9. številki »Učit. Tovariša« prav jasno razložil pomen teh besed s točnim utemeljevanjem, kar pa se g. M. M. v »Poslanem« v »Jutru« ni posrečilo izpodbiti omenjene utemeljitve tov. T. S.).

Spomnim naj pri tej priliki g. M. Maleša le na slučaj »Zvončka« — torej lista, ki ga izdaja učiteljsvo — ko je leta nosil kot naslovno stran ravno njegovo delo. In koliko časa? Celi dve (2) številki sta nosili — bilo je to pred 3 leti — to »umetniško otroku dopadljivo delo«. Na splošno zahtevo čita joče mladine in učiteljsva, je moral »Zvonček« prinesiti zopet staro opremo, delo tov. Erbeznika, torej ravno onega, ki ga omenja g. članar na svoji listi slikarjev amaterjev.

Elementarni razred

se naroča pri avtorju tovarišu **ZMAGO BREGANTU** BLANCA PRI SEVNICI CENA 36 DINARJEV

Miroslava Leitgeb, Ljubljana, Jurčičev trg 3 Izdelovanje ročnih in strojnih vezenin. Predtiskarija — Zaloga DMC in vseh potrebščin za vezenje. —

Slov. mladina je odklonila delo g. M. Maleša, kar je treba ob tej priliki povdariti in vpo-klicati v spomin g. M. Malešu. Tudi g. urednik lista E. Gangl bi vedel o tem mnogo pokazati in povedati iz zanimive otroške korespondence. — Kakor je izjava Slov. umet. društva v Ljubljani v »Jutru« ocenila dosti točno objektivnost in kolegijalnost g. M. Maleša napram slov. umetnikom in se je omenjeno društvo smatralo dolžnim oprati napadene v tujini priznane slov. umetnike, tako upajmo, da bo tudi s strani učiteljsva sedaj g. M. Malešu jasno, kje stoji pri nas njegova nedovršena umetnost.

Marjan Tratar.

Mladinska Matica.

1. Reklamacije.

Nujno in ponovno prosimo vse poverjenike, da nam svoje morebitne reklamacije glede ekspedicije knjig koncem pretečenega šolskega leta predložijo naj pozneje do konca t. m. Na pozneje došle pritožbe se odbor ne bo mogel več ozirati.

Ta poziv se seveda ne tiče onih tovarišev(ic), ki so že poslali svoje pritožbe po sličnem razglasu v 8. številki »Učiteljskega Tovariša« od 27. septembra t. l. »Mladinska Matica« odklanja vsako odgovornost, če bi bila kaka šola oškodovana radi opustitve zadevne reklamacije.

Radi pravilnega tolmačenja tega poziva povdarjamo še posebe, da naj reklamirajo ponovno vsi, ki so morebiti to že storili v mesecih juliju in avgustu, a brezuspešno. Vsi prizadeti poverjeniki(ce) naj nam oprostite, če smo primorani letos na tak način izrabljati njihovo potrpežljivost. V bodoče bomo poskrbeli, da jim ne damo več povoda za pritoževanje.

POZOR GDČ. IN GOSPE UČITELJICE,

ki se želite izobraziti za lastno izdelavo garderobe. Poslužujte se krojnih tečajev, ki se vsrjšo mesečno v Ljubljani, ki pa jih tudi lahko napravite potom korespondence, da se izobrazite popolnoma v lastni izdelavi oblek. Cenjenim učiteljskim krogom znižan honorar. Izdelovanje krojev po meri. Zasebno krojno učilišče, Stari trg šte. 19, Ljubljana, Telefon 2477.

Stanovska organizacija UJU

Vabila:

— **KAMNIŠKO UČIT. DRUŠTVO** ima 27. oktobra ob 10. uri občni zbor v Kamniku s sledečim dnevnim redom: 1. Nada-ljevanje predavanja o spisju v učlovni šoli — poroča g. sreski ref. Lukežič. 2. Poročila delegatov. 3. Stanovske zadeve. 4. Otvoritev občnega zbora z običajnim dnevnim redom. 5. Slučajnosti.

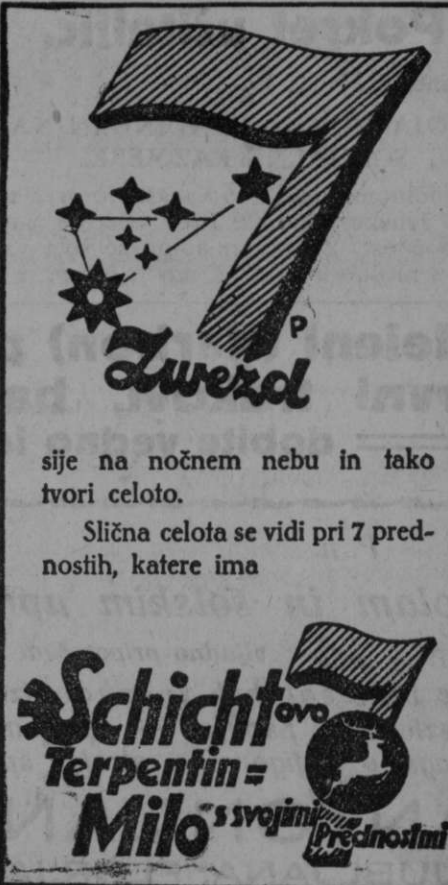
— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA POL. SREZ LJUTOMER-GORNJA RADGONA** zboruje v soboto, dne 27. oktobra 1928 pri Kapeli z začetkom ob 10. uri. — **Odbor.**

— **LOGAŠKO UČIT. DRUŠTVO** zboruje v soboto, dne 20. t. m. v Dolenjem Logatcu ob 10. uri zjutraj v šoli. Dnevni red običajen.

Učiteljski pravnik.

— § Stanarina po čl. 35. v zvezi s čl. 39. urad. zakona z dne 31. julija 1923. Po čl. 28. cit. zakona je stanarina, ki jo določa čl. 35. sestavni del prejemkov aktivnih državnih uslužbencev. Višino tega dela prejemkov urejujejo čl. 37., 38. in 39. urad. zakona. Slednje cit. čl. (39.) odreja, da ima državni uslužbenec, ki ima stanovanje od državnega ali samoupravnega telesa, pravico do stanarine le v toliko, kolikor presega stanarina po čl. 35. urad. zakona vrednost stanovanja, ustanovljeno (ocenjeno) po krajevnih razmerah. Ministrstvo financ je odredilo z D. R. br. 81.433 z dne 20. VIII. 1924, da se morajo z ozirom na čl. 39. urediti službeni prejemki državnih uslužbencev s 1. majem 1924. Ministrstvo prosvete je z odlokom O. N. br. 39.947 z dne 20. IX. 1924 odločilo, da morajo oceniti vrednost učiteljskih naturalnih stanovanj v smislu čl. 39. urad. zakona 3-članske komisije. Člani komisije naj bodo csebe iz kraja, v katerem se nahaja naturalno učiteljsko stanovanje.

Minister pravde je izdal glede nat. stanovanj in ocenitev teh z ozirom na čl. 39. urad. zakona Uredbo šte. 36.360 z dne 8.

sije na nočnem nebu in tako tvori celoto.

Slična celota se vidi pri 7 prednostih, katere ima

Schicht
Terpentin-
Milo s svojimi prednostmi

VI. 1927, ki je stopila v veljavo dne 17. VI. 1927. (Glej »Uradni list« šte. 286/67 z dne 21. VI. 1927). Čl. 5. te uredbe določa, katere okoliščine je upoštevati pri ugotavljanju vrednosti stanovanja, ki bi se moralo plačevati glede na krajevne razmere. Glasom čl. 6. se ugotavlja vrednost stanovanja na podstavi skupnega mnenja, ki ga odda starešina urada (sreski nadzornik-poglar) in finančni uradnik. Odločbo o vrednosti stanovanja, ki je izvršna, izda pristojni minister ali njegov pooblaščen organ. Naturalna stanovanja se cenijo vsako 5. leto — po potrebi tudi prej. Če je vrednost stanovanja večja od stanarine (po čl. 35.), ne prejema učitelj stanarine, pa tudi ne plačuje odškodnine za večjo vrednost stanovanja (čl. 3. Uredbe).

Iz gori obrazloženega je razvidno, da se odteguje vrednost naturalnega stanovanja od stanarine od dne 1. V. 1924 dalje, in sicer v mesečnih obrokih. Komur se je pričelo odtegovati najemnino šele letos in to v običajnih obrokih, naj zaprosi pristojno nakazujočo oblast (v. ž.) za znižanje zneska odtegljajev, fako da se poravna zadeva v enem ali več letih.

Nove knjige.

— k **Pravkar so izšle pesmarice »Nagelj«** III. zvezek. Priredil C. Pregelj. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena izvodu 26 Din.

Hotel TRATNIK
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25
priporoča lepe zračne sobe.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par, Najmanjši znesek Din 5.—.

Šivilja, mnogo let zaposlena v prvovrstnih dunajskih modnih salonih, prevzame vsa dela ali izdelovanje kostumov, plaščev, oblek, za primerno ceno. Jamči za najfinejšo izvršitev po najnovejših modelih. — Eliza-beta Reich, Maribor, Smetanova ul. 34/III.

Risalno orodje kupite najboljše in ceno pri Fr. P. Zajec optik, Ljubljana, Stari trg 9.

Tovarišem, ki imajo kmet. nad. tečaje tople priporočamo bogato ilustrirano knjigo prof. Ritig: Poljoprivreda. Knjiga jako lepo obdela v kratkem vse panoge kmetijstva in ima tudi vprašanja z odgovori. Naroča se pri Kmet. tiskovni zadrugi v Ljubljani. Cena ji je 32 Din.

Baržun in cvila

v vseh modnih barvah

A. & E. SKABERNE
LJUBLJANA

Pokret učiteljic.

Jelo Janežič, Škofja Loka:

VZGOJA ŽENSKÉ MLADINE IN NAŠE SOCIJALNE RAZMERE.

Popolnoma nerešeno vprašanje pri nas je vzgoja ženske mladine. Brez vsakega načrta za bodočnost. Ženska mladina se šola vzporedno z moško z istim učnim načrtom. Z mi-

nimalno razliko in to samo na nižji stopnji. Popolnoma se strinjam z enakopravnostjo ženske, ali samo toliko časa, dokler ni to ženski sani v škodo. Vzemimo samo primer učnega načrta v zgodovini. Dekleta spoznavajo množico mož, ki so se z orožjem v roki borili za dobrobit domovine. Seznanijo se z vsemi časi in kraji raznih bitk itd. (popolnoma v moškem smislu) ne poznajo pa morda niti ene ženske, ki je s svojo požrtvovalnostjo s svojim tihim delom veliko

koristila domovini in človeštvu. Povsod se do raščajoči mladi deklici z brezobzirnostjo moškega egoizma vsiljuje moški značaj ter se iz nje napravlja polagoma ženska z moško vzgojo, moškim značajem. Ali ne bi bila dolžnost šole, da v ženski razvije njen lastni značaj, da ji da ženskost ter jo pripravlja za poklice, ki so lastni ženski naravi. Res je, da je dames bore malo samo ženskih poklicev, ker je moški egoizem prisvojil vse sebi. Veliko je poklicev, v katerih bi ženska veliko bolje uspe-

vala kot moški, so pa tudi poklici, v katerih ženska ne more uspevati. Res je, da je glavni poklic ženske, materinstvo in vzporedno vsi tisti poklici, ki so z istim v zvezi, zato je glavni pogoj, da se ženska vzgoja vrši v istem pravcu.

(Dalje prihodnjič.)

Prispevajte kot podporniki „Pevskemu zboru UJU učiteljstva“!

Oglejeni (Karbon) papir, indigo papir, barvni trakovi, barvo za štampljke
dobite vedno in najceneje pri

LUD. BARAGA * LJUBLJANA

ŠELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 6. — TELEFON ŠTEV. 2980.

P. n.

Šolam in šolskim upraviteljem
uljudno priporočam

vse vrste šolskih zvezkov iz najboljšega brezlesnega papirja. — Sprejemam tudi vsa druga v knjigoveško stroko spadajoča dela.

ANTON JANEŽIČ
LJUBLJANA, FLORJANSKA 14.

KNJIGOVEZNICA IN INDUSTRIJA
ŠOLSKIH ZVEZKOV.

Selikan

Zaloga barv, tušev in radirk

GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.

Povsod na zalogi. Tiskovine na zahtevo.

Čevlje in nogavice

kupite najugodnejše pri

P. TRAUN

Maribor, Aleksandrova c. 19

Lovske puške,

flobert puške, brovninge, pištole za straženje psov, samokrese, topiče, zaloga lovskih in ribiških potrebščin ter umetni ogenj

F. K. Kaiser, puškar

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica 6.

Priporočamo trdke, ki inserirajo v našem glasilu!

Ugodnost!

Damske galoše . . . 70 Din
Moške galoše . . . 75 Din
Damski snežni čevlji 100 Din
Moški snežni čevlji . 110 Din

ANTON KRISPER, Ljubljana
Mestni trg 26 * Stritarjeva ulica 3

Knjigarna, umetnine, muzikalije
Goričar & Leskovšek * Celje
Zaloga papirja i pisalnih potrebščin

Priporočila: Brinar: Domoznanstvo, zemljepisni podatki in zgodov. slike kraljevine SHS. Din 20.—. Kočvar: Mlinarjev Janez, 6. natis, nevez. 12.—, vez 18.— Din. Pečnik dr. K.: Jetika, današnje strogo znanstveno moderno zdravljenje jetike. Din 14.—. Remec AL: Iz moje domovine, mlade povesti Din 18 do 24.—. Rohrman: Kmetijsko gospodarstvo, Din 26 vezan. Jančič Ivo: Risanje za 1.—7. šolsko leto Din 120. Kocbek: Vodje Savinjskih Alp, platno vez. Din 125. Orožen J.: Zgodovina Celja, I, II. del, nevezana po Din 28.—.

MEHANIČNO UMETNO VEZENJE

zaves, pregrinjaj, perila i. t. d. — Entljanje, azuriranje, tamburiranje, prebadanje šablon, predtiskanje ženskih ročnih del. — Narodni in najnovejši vzorci.

MATEK & MIKEŠ, LJUBLJANA

Dalmatinova 13. Poleg hotela Štrukelj.

Ceneno češko perje

1 kg sivega opuljenega perja 70 Din, napol belo 90 Din, belo 100 Din, boljše 125 Din in 150 Din, mehko kot puh 200 in 225 Din, boljše vrsta 275 Din. Pošiljatelj carine prosto, proti povzetju, od 300 Din naprej poštne prosto. Vzorec zastoj. Blago se tudi zamenja in neugajajoče vzame nazaj. Naročila samo na Benedikt Sachsel, Lobež št. 15 pri Plznu, Češkoslovaška.

Poštne pošiljke rabijo iz Češkoslovaške v Jugoslavijo približno 10 dni.

Fabiani & Jurjovec

Ljubljana, Stritarjeva ulica 5.

Nudimo veliko izbiro angleškega in češkega blaga za gospode in dame. — Vedno novosti za plašče. — Posteljno perilo kakor damast-gradl, belo in rjavo blago za rjuhe v poljubnih širjavah, posteljne odeje, zastore, preproge i. t. d.

Žima, perje, puh, kapok od najceneje do najboljše vrste.

Daje tudi na obroke.

Točna postrežba ter solidne cene!

Fr. Perc, Maribor, Gosposka ul. 34

Zaloga vseh instrumentov, gramofonov, plošč, in drugih potrebščin, dalje godalnih specialitet, violin, najboljših strun „Pirastro-Weichhold-Künzel i. t. d. **Pozor!** V Slovenski ulici 28 se nahaja naša specialna delavnica, kjer popravljamo vse instrumente. Pri nakupu in popravilih damo 10% rabat, ako se sklicujete na ta inserat. Popravljeni instrumente vračamo franko. Kupujemo tudi stare instrumente.

L. MIKUŠ

LJUBLJANA
MESTNI TRG št. 15

DEŽNIKI

Na malo. Na veliko.

Ustanovljeno leta 1839.

Telefon šte. 2.282.

Manufakturo
NA OBROKE

nudi cenj. učiteljstvu ter izdeluje obleke po meri za gospode in dame

M. BAN nasl. PREVORŠEK

LJUBLJANA, Resljeva cesta 7

Šolske zvezke, spisovnice, pisanke, risanke vseh vrst

UČITELJSKA TISKARNA

izdeluje v lastni tvornici in priporoča

V LJUBLJANI

Prodaja jih v korist „Učiteljskega doma“ v Mariboru in „Učiteljskega doma“ v Ljubljani.